

KÉPES LEVELEZŐLAP

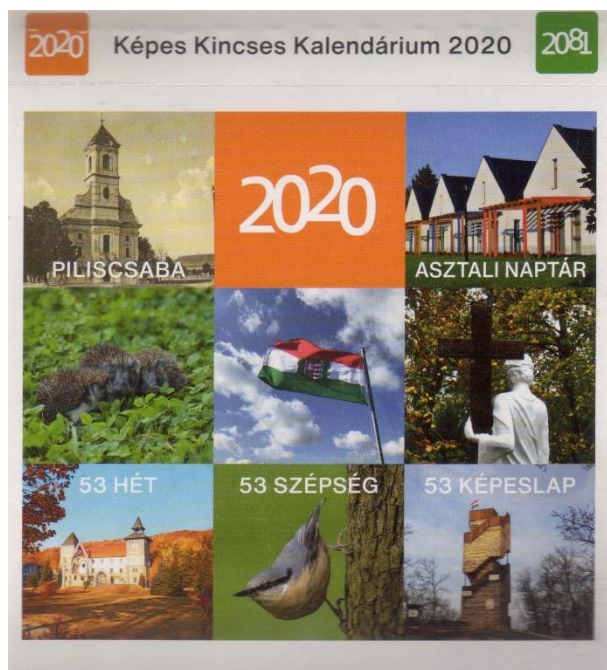
A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2021. IV. negyedév

XXXIV. évfolyam 4. szám

Egy 2020-as naptár története

Steinerné Ilona gyűjtőtársunk Makovecz-lapokat is gyűjt, és saját elmondása szerint jelenleg még „a felfedezés szakaszában ég”. Történt egyszer, hogy a Makovecz Imre tervei alapján épült piliscsabai katolikus egyetemről készült lapok felől érdeklődött a Postán (négyfelét talált is), majd a helyi könyvtárban. Ott egy könyvtáros, Vass Éva megemlítette az általuk kiadott naptárt, melyben többféle ábrázolás látható az egyetem épületéről. A könyvtárosnő felajánlotta, hogy ha szeretné, tud adni ebből a naptárból.

A naptár amellet, hogy jól ötvözi a régmúltat, a hagyományokat a modernitással, amellet roppant praktikus is. Egyrészt 53 hetet 53 képeslapon keresztül foglal magában.

Megtámasztható az íróasztalon; azonban, ha valaki valóban naptárként használná, a perforált résznél leszedi az egyik lapot, és máris láthatja a jövő hetet, az ahhoz tartozó képpel. Aki viszont szeretné, másképp is tudja használni: a képek egyenként

kitéphetők (szintén egy perforált résznél), és így rendes, hagyományos nyomtatott képeslapként is feladhatóak vagy cserélhetőek, kiállíthatóak.

Az egyik Makovecz-épületes képet egy egyetemista, Kéry Anna festette, illetve a szintén Makovecz Imre által tervezett Avicenna Kutató-intézet épületét Szabó János fotóművész

fotózta. Több másik létesítményt, műalkotást is egy-egy helyi fotós kapott lencsevégre, vagyis Vass Éva alapos munkát végzett, amikor megpróbálta bevonni a város számos tagját a kiadvány elkészítésébe.

A természet képei éppúgy megférnek az albumszerűen elrendezett kalendárium lapjain, mint a szobrokról, kiáltótoronyról, zászlóról, sírkövekről, vagy éppen a számunkra kedves régi képeslapokról készültek. Jó ízléssel és a nem kifejezetten gyűjtői szem számára is élvezhető mértékben szerepel benne pl. műemlék és reprint

képeslap. A természetfotók sem egysíkúak: a makrofotózás és a tájképek esetében is hasonlóan jó arányról beszélhetünk.

S ha mindez nem lenne elég, a képek hátoldalán még egy-egy idézet is található (pl. Szent II. János Pál pápa, Pilinszky János, Szent Ágoston, Buddha) – egy kevés a régmúltból, egy kevés kortárs. Helytörténeti érdekességnek, éves naptárnak, gyűjtői ingyencségnek és a szép képek kedvelőinek egyaránt kedves lehet ez a „Képes Kincses Kalendárium”; az ilyen és ehhez hasonló ötletek

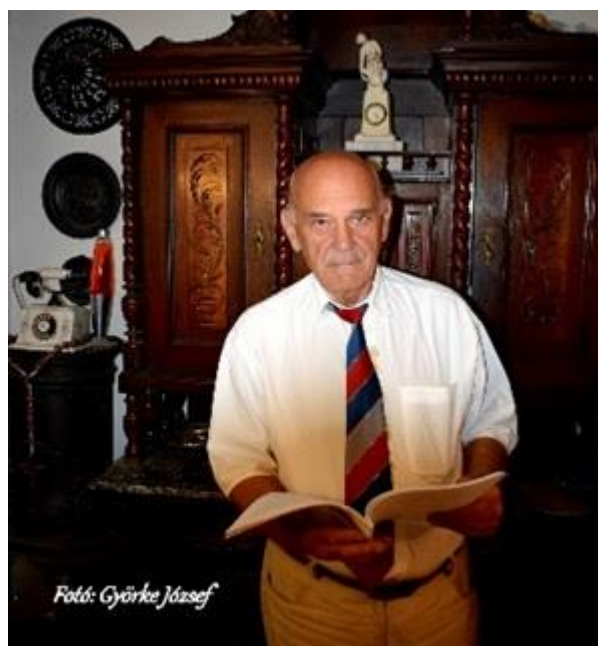
még éltetik a reményt, hogy a modern kori képeslapkiadásnak lehet és van létjogosultsága – ki tudja, meddig.

PAPP MIKLÓS

Régi képeslapok Nagyatádról

Egy nagyszerű anyag bemutatása –
egy újabb nagy gyűjtő távozása

Szomorú, de megtisztelő kötelességemnek teszek
eleget a könyv szerzőjének bemutatásával.

Bognár Tibor Taranyban született 1947. január 1-én. A taranyi születés kicsit csalóka az életrajzban, csupán azért történt így, mert nagymama volt abban az időben a baba, így édesanyja természetesen kiment Taranyba a gyermek születése idejére. Alapfokú iskoláit Nagyatádon, a középiskolát Seregélyesen végezte, ahol mezőgazdasági gépész végzettséget kapott. Később, már felnőtt fejjel gépészmérnöki minősítést szerzett. Ezt követően Tibor teljes élete Nagyatáddal kötődött.

A gyűjtői szenvedély már fiatal korában megmutatkozott, mint oly sokan abban az időben, előbb bélyeget, majd érmekeket kezdett gyűjteni. Több éven keresztül volt a nagyatádi bélyeggyűjtő kör újdonságfelelőse, és ekkor még gyűjteménye jelentősebb részét az érmeke tették ki. Valahol a 90-es évek környékén szenvedélye mind inkább a helytörténet felé fordult, és ettől kezdve már nem volt megállás. Szinte mindent gyűjtött, ami valamilyen módon kötődött Nagyatáddal. Időt, pénzt, fáradságot nem kímélve bővítette tudását és gyűjteményét. Nagyatádon a Kereskedők Házában rendezte be üzletét, amely az utóbbi időben már inkább bemutató- vagy kiállítóteremként működött, és hamar kiderült, hogy az a terület nagyon kicsi egy ekkora gyűjtemény elhelyezéséhez.

Ebben az időben tudása fejlesztéséhez Pécsen értékbecslő iskolát végzett, szőnyeg, ásvány, festmény, érme és papír dokumentum tárgykörökben. Mindig büszke volt oktatója, Pandur József művésztanár barátságára, aki több ízben Nagyatádon is felkereste. Aki járt az üzletében, megcsodálhatta azt a széles körű érdeklődést, amit a régiségek iránt tanúsított.

Mérleg, mozsár, vasaló, varrógépláb, festmény, érme és temérdek papír dokumentum gyarapította a gyűjteményét. Bújta a levéltárakat, újságokat, gyarapította ismeretét.

2013-ban megalapítottuk a Nagyatád Helytörténet Kutató Egyletet, amelynek elnöke lett. Az egyesületnek köszönhetően sikerült több pályázatot is elnyerni, így 2019-ben, országosan is egyedülálló módon, képeslapsorozatot jelentettünk meg „Ilyen volt – Ilyen lett” címmel. Több témában is kutatott párhuzamosan, így 2020-ban egy könyv kiadására nyertünk pályázatot. Nos, ez a könyv az, amelyet a kedves olvasó most a kezében tart, Nagyatád katonai és gyógyszerészeti múltja 1830 és 1950 között.

Bognár Tibornak még számtalan terve volt, ami megvalósításra várt. Sajnos annak a hatalmas tudásnak a jelentős részét, amivel Nagyatádról rendelkezett, magával vitte. Győrben hunyt el 2021. július 20-án.

Jó szívvel ajánlom ezt a könyvet mindenkinek, akit érdekel városunk múltja. [A kötet hamarosan kapható lesz – a szerk.]

KISS ATTILA

Kassai Árpádtól (is) búcsúzunk

Árpád bátyámmal vagy negyven évvel ezelőtt találkoztam a PECSA, leánykori nevén a Petőfi Csarnok minden vasárnap megrendezett régiségvásárán. Mindketten régi képeslapokat kerestünk, ő Stengel-lapokat, jómagam lengyel képeslapokat. A Stengel-lapok számozása 6.200-ig futott, ebből neki csak kettő-három hiányzott. Idővel annyira megbarátkoztunk, hogy meghívott az Ostrom utca 5-7. szám alatti, negyedik emeleti lakásába. Itt sorban álltak a könyvespolcon a hazai

és külföldi képes levelezőlapokról megjelent színes albumok. Azt hiszem, minden megvolt neki, amit csak kiadtak.

Képeslapjait ábécé-sorrendben cipősdobozokban tárolta. Kérésemre kihozta a lengyel anyagot. Őt lapot vásároltam tőle, darabonként 2.000 forintért az első világháború előtti Cieszyről. Szabott árakkal dolgozott, nála nem lehetett alkudni. Mint valamivel később egy krakkói antikváriumban rájöttem, hasonló lapokat olcsóbban árultak, mint ő. Tőle vettem két – számomra nagyon érték – lapot is, melyek Körösmezőnél 1939. márciusában a közös lengyel-magyar határon kezet fogó lengyel és magyar határőrt ábrázolja (Balázs Károly: Képes levelezőlap Lexikon, Méry Ratio 2001, 150. oldal), valamint Alfons Mucha cseh képzőművész levelezőlapját (uott, 174. oldal). Ez a lap már akkor mintegy 500 forintba került, ma már több tízezer forintért sem lehetne megkapni. Jóllehet a későbbiekben még többször vendégeskedtem nála, nem vásároltam tőle semmit, csupán eszmét cseréltünk a képeslevelezőlap-gyűjtés és -gyűjtők helyzetéről. Árpi bátyánk haláláról öntől értesültem [t. i. Horváth Zoltán gyűjtőtársunktól – a szerk.], halálhíre nagyon megrázott.

DR. BALÁZS KÁROLY

Kassai Árpád gyűjteményét Gál József szakíró epa.oszk.hu-n megtalálható írása is a legnagyobbak és legjelentősebbek között jegyzi magyar viszonylatban. (A Képeslevelezőlap-gyűjtők Országos Egyesületének negyedszázada. In Magyar Iparművészet. 2016. 1. sz.) Árpi bácsival a 90-es évek második felében találkoztam először, és tőle származott a sokáig egyetlen hosszúcímzéses képeslapom is, melyet 200 Ft-ért vásároltam tőle (szerintem az akkori árakon mérve is olcsón): egy nagykarolyi utcakép. Nem gyűjtöttem, de megtetszett, és néhány kedves szó kíséretében megkaptam.

Ezt követően teltek-múltak az évek, amikor is a szakdolgozatomhoz illusztrációként kölcsön is adott néhány kispesti lapot. A lakásán átnéztük az

ő dél-pesti gyűjteményének egy részét, és beszélgettünk egyet. Igyekeztem udvariasan rákérdezni, hogy szándékában áll-e a számomra még hiányzó darabjait akár eladni, akár elcserélni, de jelezte, hogy még terve van a külkerületekkel, egy nap szeretné ezek történetét összefoglalni, kiadni.

Így maradt a kölcsönkérés, és így én is egyike voltam azoknak, akiknek Árpi bácsi szívesen és minden kérdés nélkül segített, rendelkezésre bocsájtva az anyagát. Ennek a ténye, hogy számos ember számíthatott a gyűjteményére, még a temetésén is elhangzott, ahol a bátyja emelte ki a gyűjtés és a helytörténet iránti elkötelezettségét. Szomorú pillanat volt az, amikor megtudtam, hogy az a gyűjtő, aki szívesen fordult a fiatalabbakhoz, aki nem „magának” gyűjtött csak, hanem rendszerezett, átlátott és segített átlátni kiadókat, kiadásokat, mindent, ami érdekelte, nincs többé. 87 év alatt hatalmas tudást halmozott fel, számos börsén láttam a Weisz Lipótos, zsabokorszkys, kézzel írott jegyzetei mögött: mi van meg, mi nincs, miről látott új információt – amelyet akkor is feljegyzett, ha a lap végül nem nála kötött ki.

Ha „a nagy” képeslapgyűjtőkre gondolok, sok jelenlegi egyesületi tag is eszembe jut. Árpi bácsi nem különben, aki, mint megtudtam, nem volt tag, de számos alkalommal megjelent az éves cserenapjainkon, börséken, egyéb más rendezvényeken. Örülök, hogy ismerhettem. Isten nyugosztalja, Árpi bácsi!

PAPP MIKLÓS

Gyászír

Az idei évben sajnos több gyűjtőtársunktól is búcsút kellett vennünk.

A fent említett Bognár Tiboron és Kassai Árpádon kívül (Kassai Árpád nem volt ugyan egyesületi tag, de gyakran jött el az éves találkozókra) Dr. Faludi Mária egri és Horváth József szabadkai gyűjtő is magával vitte a tudását, itt hagyva a gyűjteményét.

Képeslapok idézik Petőfit

Sebestyén Imre kiállítása Kecskeméten.

Forrás: baon.hu

Petőfi képes-levelezőlapokon címmel nyílt új tárlat Kecskeméten, a Katona József Emlékházban. A történelem és irodalom iránt érdeklődők Sebestyén Imre képeslapgyűjtő értékes és különleges gyűjteményéből láthatnak válogatást.

A kiállítás egyben előhírnöke a közelgő Petőfi Emlékévnak, hiszen országszerte programok sokasága állít majd emléket 2022-ben és 2023-ban a nagy magyar költő születésének 200. évfordulójának.

A pénteki megnyitón Székelyné Kőrösi Ilona történész, a Bács-Kiskun Megyei Honismereti Egyesület elnöke méltatta Sebestyén Imre gyűjtői munkásságát, felelevenítette a képeslapok történelemben betöltött egykori szerepét, majd Petőfi és Kecskemét szoros kapcsolatáról szólt.

Sebestyén Imre országos szakmai körökben is elismert gyűjtő, a magánszemélyek között az egyik legnagyobb gyűjteményt tudhatja magáénak.

A keceli származású, de az 1970-es évektől Kecskeméten élő gyűjtő hatvanöt éve gyűjti a képeslapokat, több mint 450 ezer darab gazdagítja

kollekcióját. Az elmúlt évtizedekben mintegy 380 kiállítást rendezett hatvan témakörben, köztük az elmúlt évszázadok nagy magyar történelmi eseményeit felelevenítő tárlatokat láthatott a közönsége, de óriási sikere volt a régi Kecskemét megidéző sorozatának is. A képeslapok iránti szeretete és tisztelete példaértékű, óriási értéket mentett meg az utóknak.

Székelyné Kőrösi Ilona a képeslapok XIX. századi megjelenéséről is mesélt. Mint mondta: a képeslapok történelmi lenyomatok, melyek az elmúlt században, évtizedekben nagyon fontos szerepet töltek be a magyarok életében is. Igaz, ma már alig keresik, alig ismertek, de a múltban betöltött szerepük jelentős volt.

Az október végéig látható kiállításon Petőfi élete és munkássága jelenik meg a képeslapok segítségével. Köztük sok nagyon különleges is helyet kapott, mint például a versillusztrációkat felvonultató sorozatok. Ugyanakkor e tárlat is jól mutatja, hogy bár Petőfi életében fontos szerepet játszott Kecskemét, erről csak nagyon kevés képeslap készült. Hozzátette, sajnos a város sosem hangsúlyozta a Petőfivel való kapcsolatát, holott rövidke, 26 évet kitevő életéből arányaiban a legtöbbet Kecskeméten töltötte.

A város sosem élt annak lehetőségével, hogy ezt kihasználja, és a Kárpát-medence egyik legnagyobb Petőfi emlékhelyévé váljon.

Miért fontos Kecskemétnek Petőfi? Ezt öt pontban foglalta össze a történész, miközben több tévhitet

is eloszlatott. Az elemi iskolát Kecskeméten végezte. 1828/29-es tanévben kezdte meg tanulmányait az evangélikus elemi iskolában, és

elvégezte mind a három évet. Tévhit, hogy az apja a harmadik év végén kivette, hiszen akkoriban három évig tartott az elemi iskola, tehát egyszerűen csak befejezte.

1843. január 15. és április 7. között a városban tartózkodott mint vándorszínész, a mai Malom Központ helyén álló Korona színházban játszott. Több nagy verse is ez idő alatt íródott, de a későbbi műveiben is gyakran visszatul kecskeméti élményeire. Petőfinek köszönhetjük a „híros város” kifejezést is, melyet a mindennapokban használunk, sőt számos helyi cég a nevében viseli. Petőfihez rokoni és baráti szálakkal kötődő egykori családok leszármazottai ma is a városban élnek, példaként említhetjük a Hruz vagy a Gyenes családot, de Jókai Mórt és a nyomdász Szilády Károlyt is.

SEBESTYÉN HAJNALKA

Könyvajánló:

Zsugaléria – egy közel tíz éves kötet

Horváth Ferenc és Jánoska Antal 2012-ben *Zsugaléria – Képeslap és kártya a humor tükrében* címmel kártyákról, kártyás témájú képeslapokról szóló kiadványt jelentetett meg. A hivatalos leírás a könyvről az alábbi: „A képes levelezőlapok divatjának közel száz esztendőn át hódolt az utazó és nyaraló polgár, névnapot, születésnapot és

újévet köszöntő, vagy üzenetet és üdvözetet küldő rokon és barát. Külön műfajjá vált a levelezőlapok rajzolása, készítése. Nyomdák, műtermek, stúdiók alakultak a képeslap sajátos művészetére, és a kiadványok nagy száma jelzi, hogy hamar népszerűvé vált.

Kártyázó hölgyek
„Mona Lisa” Művészi fényképészet
és arckép festészeti Vállalat, Budapest, 1935 k.

Mára, hasonlóan a játékkártyákhoz, a műfaj megtalálta helyét a múzeumi életben is. A közelmúlt technikai változásaival és felgyorsult információáramlásával véget ért a képeslapok aranykora. De a kártyás téma aktualitása a XXI. században is vitathatatlan, hiszen ma is milliók ülnek a valóságos vagy virtuális játékasztalhoz. Jánoska Antal (1954) és szerzőtársa, Horváth Ferenc (1943) a régi és modern játékkártyák barátaiként talán még idejében fedezték fel a kártyás témák művészeti és szépirodalmi értékeit, és gyűjtöttek össze négy évtized alatt több ezer képeslapot és számtalan irodalmi emléket.

Kártyázó bollandok: „Volendam”
Uitg. Firma F. B. den Boer, Middelburg, 1930 k.

E gyűjtemény leg-jei sorakoznak az album oldalain. E tarka és sokoldalú gyűjteményben a játékos

ábrázolás feszültségein és helyzetkomikumain túl felbukkannak fantázia szülte dámák és királyok; társadalmi, politikai, történelmi tudósítás és kritika egyaránt.

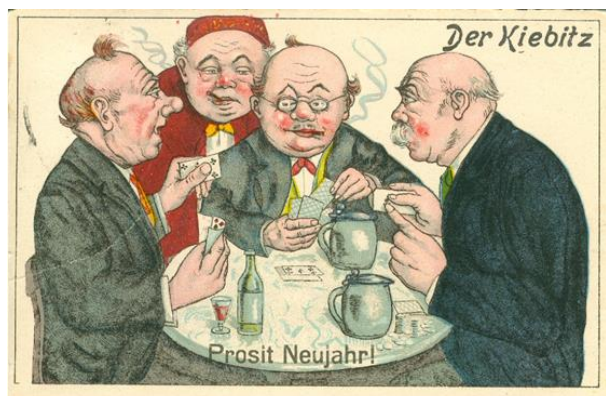

Hordón kártyázók
Ismeretlen német kiadó, 1926

E könyvvel a szépművészetek barátainak, a képeslapgyűjtőknek és a humor kedvelőinek mulattatására nyújtjuk át ezt a gyűjteményt – üdvözlettel kártyásoktól kártyákkal és kártyázókkal – nem csak kártyásoknak!” (Forrás: kartya-jatek.hu)

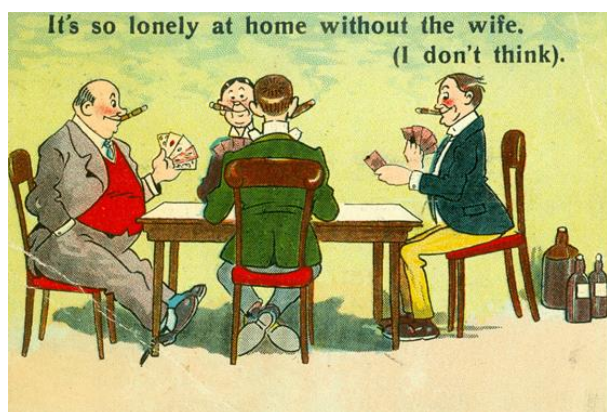
A kartya-jatek.hu kártyás oldal azonban igyekszik néhány képpel a fenti kötetet kiegészíteni, mondván, hogy „csupán” 376 kép fért bele a *Zsugalériába*, s jelezvén, hogy az antikváriumok és az árverések folyton újabb darabokkal bővítik az ilyen tematikus gyűjteményeket is. Vagyis a gyűjtésnek soha nincs vége, mindig „van új a nap alatt”. És ez így is van jól, ez tud a leginkább hajtani

többünket, hogy mi van, ha az adott börzére nem megyünk el, hátha szembe jönne az, amit régóta keresünk – vagy még jobb: olyat látunk, amiről álmodni sem mertünk.

A kibic. Német karikatúra (1920 körül).

Hogy az alábbi lapok ilyenek-e valakinek, az jó kérdés (írom ezt úgy, hogy kedvelem a kártyás témájú lapokat, és ha nem is frekventáltan gyűjtöm azokat, elraktam és megtartottam már néhány szebbet). Ami viszont bizonyos, hogy utólag roppant mód sajnálom, hogy nem jutott tudomásomra a könyv kiadása kapcsán megnyílt kiállítás, amelynek még 2012-ben a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum adott otthont.

Whistezők. Holland levelezőlap (1910-es évek).

Jánoska Antalnak nem az egyetlen kiállítása ebben a múzeumban, ugyanis a nemrég 150. évét ünneplő magyar kártyagyártás történetét ismertető, *Szerencsés kártyajárás!* című kiállítás az ő anyagából nyílt meg 2019-ben, gondosan válogatva a mintegy harmincezer tárgy közül, ami mind a kártyázáshoz köthető (az évforduló kapcsán

a magyarnemzet.hu-n olvasható vele egy beszélgetés). Ami felettébb dicséretes és említésre méltó, hogy saját elmondása szerint a múzeum kezelésébe adta az anyagát, hogy együtt maradjon, így válva a múzeum egyik szekciójává. Hasonló gesztusra az egyesületen belül is volt már példa, amit itt mindenképpen meg szerettem volna említeni. (Jómagam vélhetően a gyűjtői szenvedélyemből és az életkoromból fakadóan tátott szájjal voltam a többi egyesületi tagtárssal szem- és fültanúja, amikor néhány éve Klára a Berzsenyi Könyvtárnak adományozta lényegében a szombathelyi anyagát. (Remélem, minden részletre jól emlékeztem.)

Kártyázó argentin pásztorok (1910 körül).

Az említett múzeum a gyűjtési területeivel sokakat megszólít, ha kiállítás is összeáll egy adott tematikából, és ez nincs másképp most sem. Noha képek alapján fotó- és képeslap-nagyítások

Nap játékosok, Anglia (1910 körül).

csupán, amelyek a mi egyesületünk tagjait jobban lázba hozhatják, de október 31-éig még megtekinthető a legújabb, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeummal közösen létrehozott tárlatuk, *Fiume – Kapu a nagyvilágra* címmel. (A címük: 1036 Budapest, Korona tér 1.)

PAPP MIKLÓS

Kiállítások a közelmúltban

Szombathelyen, a Martineum Felnőttképző Akadémián augusztus 28. és szeptember 5. között Szent Márton témában tudtak megtekinteni bélyeg- és képeslapkiállítást az érdeklődők. A bélyegek Steindl Rezső, a képeslapok Kőszegfalviné Pajor Klára gyűjteményéből kerültek bemutatásra.

Kiállítások

Szeptember 10-én Városszalónakon (Stadt-schlaining, Burgenland, Ausztria) nyílt kiállítás Bognár Béla és Göncz József gyűjteményéből, a 100 éves Burgenland ünnepséghez kapcsolódóan. (A teljes ünnepségsorozatról, beleértve a többi burgenlandi település ünnepségét is, a volksgruppen.orf.at/magyarok oldalon magyar nyelvű cikkek és beszámolók is olvashatóak.)

Könyvek, publicisztikák

Hegykő történelme címmel egy 500 oldalas kötetet mutattak be augusztus 7-én Hegykőn, a Szent Mihály-templomban, a *Hegykőről elszármazottak találkozója* rendezvény keretében. A munkához Bognár Béla gyűjtőtársunk húsz képeslapja is az illusztrációt ékesíti: ez egy újabb példa, mi mindenre hasznosíthatóak a magángyűjtemények még akkor is, ha nem mi magunk adunk ki egy könyvet vagy állítunk ki egy témából.

Rendezvények

Az éves közgyűlésen Juhász Árpád vetette fel, korábban írtunk is róla: egy időre úgy tűnt, megszűnik az V. ker. Molnár utca alatti cserenap, viszont csak a helyszín változott, minden hónap harmadik szombatján (július-augusztust leszámítva), Gondos Béla szervezésében a Budapest, V. kerület Semmelweis utca 4. alatt gyűjtőtálalkozó van. Az első e helyszínen most szeptemberben volt esedékes, 19-én. A szervező és az új helyszín biztosítói a későbbiekben is várnak minden érdeklődőt!

–

Október 8-án, pénteken **Szombathelyen**, az MMIK-ban (földszint 12-es szoba) képeslevelezőlap-cserére lesz lehetősége a gyűjtőtársaknak, érdeklődőknek (13-19 óra között). Minden érdeklődőt várok szeretettel. Gyűjtőtársi üdvözlettel: Kőszegfalviné P. Klára

Felhívás

Kedves Gyűjtőtársak! Kérjük, hogy a 2022. évi tagdíjat legkésőbb 2022. január 30-áig szíveskedjenek átutalni az alábbi, ERSTE bankos számlaszámra: 11600006-93984206

Továbbá kérjük, akik még aktívak – illetve a családtagok, ismerősök között van aktív dolgozó –, azok támogassák egyesületünket adójuk 1 %-ának felajánlásával!

Adószámunk: 19242794-1-18. Előre is köszönjük támogatásukat!

S kérjük azon Kedves Gyűjtőtársakat, akiknek megváltozott az email-címe, hogy küldjék el a lent található email-es elérhetőségre, illetve ha valakinek tudomására jutott egy ilyen módosulás, szintén megköszönjük a jelzését! (Sajnos számos köremail érkezik vissza érvénytelen email-cím üzenettel.)

Teljen minden kedves gyűjtőtársunknak és családjának egészségben, békességben az idei év hátralevő része!

Vigyázzunk magunkra, vigyázzunk egymásra!

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL Szerkesztette: Papp Miklós 9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806 email: pajor.klara@gmail.com honlap: www.kepeslapgyujto.hu
